

ԻՐԱՎՈՒՆԿ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ՉՈՐԵՔՇԱՐԹԻ ԵՒ ՇԱՐԱԹ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Հերկայ 1897 տարեկանի Պոչկարիոյ համար տարեկան 10 ֆր " " " 1/2 " 5 " Արտասահմանի համար " 12 " " " " 1/2 " 6 " Կանխիկ վճարելի	Համակ դրամ եղայն խրկել հետեւեալ հասցեով ԽՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ԼՐԱԳՐՈՅ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒ Редакция на вѣстникъ „Иравункъ“ ВАРНА (България).	Rédaction du journal „Iravounk“ VARNA (Bulgarie)	Խմբագրութեան ուղղեալ գրութիւնք ես չեն դրկուիր եւ յարմար դատ- ուածներն միայն կը հրատարակ- ուին ամբողջովին կամ մասամբ: Ծանուցման տողը 20 սանթիմ. երեքէն աւելի անգամներու համար 20 աւ 100 գեղ կը լինի:
--	--	--	---

ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ԶԱՐԳԱՅՈՒՄ

Զարգացում բառը հիմա ամէն
բերնի մէջ է. կը յեղինջուի ամե-
նուրեք եւ ամէն ոք իրեն պարծանք
կը համարի ցոյց տալ թէ բառին
իմաստին համապատասխանող վի-
ճակի հասած են իր մտային կա-
րողութիւնները:

Զարգացած ըլլալ շատերու հա-
մար կը նշանակէ այսօր սորված
ըլլալ քաղաքական, ընկերական,
տնտեսական եւ ուրիշ խնդիրներու
վերաբերեալ կարգ մը սովորական
դարձած բառեր, բացատրութիւն-
ներ եւ բանաձևեր ու զանոնք գոր-
ծածել խօսակցութեան կամ գրու-
թեան մէջ:

Այսքանը կը բաւէ արդէն եւ
պէտք չի թողուր մտային պաշարի
ստացման որ երկար եւ լուրջ աշ-
խատութեան կարօտ գործ է: Ինչ
հարկ ժամանակ կորսնցնել. գրքեր
կարդալ, կեանքի երեւոյթները
ուսումնասիրել, հակակարծիք հե-
ղինակները իրարու հետ բաղա-
տել եւ անոնց ըստմենքուն վեր-
լուծմամբ ինքնուրոյն համոզում
մը գոյացնելու ջանալ եւ այլ այս-
սօրինակ աշխատութիւններ աւե-
լորդ անօգուտ բաներ են: Շատ
շատ լրագրական քանի մը յօդ-
ուածներու ընթերցումը, եւրոպա-
կան շարք մը բառերու եւ բանա-
ձևերու թարգմանութիւնը, իւրա-
ցընել պէտք է եւ ապա մտնել ժո-
ղովրդի մէջ, չփութիլ ամէն խաւե-
րու հետ եւ նոր գաղափարներու
բրօքականտան ընել, զի ժողո-
վորդը լուսաւորուելու պէտք ունի
եւ ամէն զարգացած երիտասարդի
ամենամեծ պարտականութիւնն է
ժողովուրդին ծառայել, զայն զար-
գացնելու ջանալ:

Հետեւա՞նք: Տեսայ հայ գիւ-
ղացիներ, իրենց ստորագրութիւնը
ուղիղ գրելու եւ իրարու հետ տրա-
մաբանական կապ ունեցող երկու
խօսք ընելու անկարող՝ սակայն
զարգացած, նոր գաղափարներով
տոգորուած, որովհետեւ ընկերվա-
րութեան յարած էին, պոչը-
ժողովին դէմ ատելութիւն կը

ցուցնէին, աշխարհաքաղաքացիու-
թեան հովնը կառնէին, հայ եկե-
ղեցիին եւ եկեղեցականութեան
համար արհամարհական քմծիծաղ
մը ունէին իրենց շուրթերուն վրայ
եւ կը քննադատէին հայկական ա-
ւանդութիւնները:

Եւ այս արգահատելի արարած-
ներ, իմաստակութեան այդ խեղճ
զոհեր՝ իրենց մտային զարգաց-
ման գիտակցութեամբ լեցուած,
խրոխտ ու ինքնավստահ՝ գրեթէ
ա՛յ անընդունակ դարձիւր էին
մտիկ ընելու իրենց գիտածէն
դուրս, կամ անոր հակառակ բան
մը, չոր կը նկատէին հին, նա-
խապաշարուած ուղեղներու ար-
գիւնք, լուսաւորուած մարդու մը
ականջներուն անարժան:

Հետաքրքիր եղալ իմանալու այդ
մարդոց կեանքին բարոյական կող-
մը եւ ինչ որ իմացայ հաստատեց
սա ճշմարտութիւնը թէ ամէն
գաղափար մարտիկ չէ ամէն
մտքի համար եւ թէ իրակ իմացա-
կանութիւններ յանկարծ չփուլելով
նոր արմատական գաղափարներու
հետ զորս ընդունելու պատրաս-
տուած չէին, կալլասերին, կը մո-
լորին, կը կորսնցնէին այն բարոյա-
կան պաշարը որով խմորուած էին
իրենց նախկին կրօնական, ազ-
գային եւ ընտանեկան գաղափար-
ները: Հինին տեղը անցաւ նորը,
սակայն լոկ իբր ծանօթութիւն
առանց բարոյական դաստիարա-
կութեան: Եւնք մը քանդուեցաւ,
մարդկային ընկերութեան գոյու-
թեան անհրաժեշտ հիմնարկութիւն
մը, եւ քանդուածին տեղ բան մը
չգրուեցաւ:

Ահա ձեզ ժողովրդային նորելուկ
զարգացում:

Միտիթարութիւն մըն է մեզ
համար որ այսօր հոսանքը տակա-
ւին շատ քիչ խաւերու մէջ սպրդած
է եւ իր զոհերուն թիւը աննշան:
Կարելի է ուրեմն հոսանքին առ-
ջեւն առնել: Ամէն խելահաս մարդ
պարտական է իր չըջանալին մէջ
գործել ժողովրդային այս դարա-
վերջիկ զարգացման դէմ, որ կը
սպառնայ քանդել այն սիւները ու
րոց վրայ կանգուն մնացած է հայ
ազգութիւնը:

Աւելի քան երբեք սրտով փա-
րելու ենք այժմ մեր գոյութեան
բարոյական պայմաններուն: Ազ-
գութեան գաղափարը, կրօնը,
ընտանեկան բարքերը եւ
հայկական ամէն աւանդութիւն-
ները այնքան աւելի մեծ նշանա-
կութիւն ունին հիմա, որքան մեծ
եղան մեր կորուստները վերջին
տարիներ:

Հայ ժողովրդի ողջմտութենէն
յուսալի է որ գոնէ իր ահագին
մեծամասնութեամբ պիտի մերժէ
հետեւիլ շաղի մը որ այնքան կո-
րեւորներ է, ինչպէս մերժեց հե-
տեւիլ ընկերվարական քարոզու-
թեանց, այնպէս որ մեր յեղափո-
խականները եւ կամ անոնց մէկ
մասը ստիպուեցան ետ ընկրկիլ
իրենց նախապէս ընդգրկած զուտ
ընկերվարական ուղղութենէն:

ԱՆՀԱՍՏԱԼԻ ՅԱԿԱԿՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Կատակի վերջին թիւին մէկ
յայտարարութեան մէջ կը կար-
գանք:

«... Ինքզինքնիս շատ երջանիկ
կը համարինք հրապարակաւ յայտա-
րարելու թէ Կասակ իր կարճ կեանքի
մէջ վիրաբուժական խիստ փորձ մը
կատարելով՝ հայ ժողովրդի բարոյա-
կան կենդանութիւնը հաստատեց ի-
րեն առ Կասակ ցոյց տուած գնահա-
տելի համակրութեամբ: »

Այս տողերէն պարզապէս սա
կը հասկցուի որ հայ ժողովուրդը
վտանգաւոր ախտէ մը բռնուած
ըլլալով՝ բժշկուելու համար պէտք
ունէր վիրաբուժական գործողու-
թեան մը, զոր Կատակ կատա-
րեց յաջողութեամբ, եւ թէ փըր-
կուած հիւանդը իր երախտագի-
տութիւնը յայտնեց՝ Կատակի
ցոյց տալով իր գնահատելի հա-
մակրութիւնը:

Որչափ բառ, այնչափ սխալ:
Մինչեւ այսօր տեսնուած ու
լսուած բան չէր որ թերթ մը ու
է է ազգի մէջ, ու է ժամանակ
ամբողջ ժողովրդի մը համար
փրկելի գեր կատարած ըլլար իր

այնքան կարճատեւ գոյութեամբ:
Եւ սակայն Կատակ 2 1/2 ամիս
հրատարակուելով, իր պատառիկ մը
ծաւալով, քանի մը հարիւր օրինակ
տպուելով, վառնաւ զատ Պուլկա-
րիոյ ուրիշ հայաբնակ քաղաքնե-
րու մէջ 3-4-5, իսկ արտասահ-
մանի մէջ գրեթէ բնաւ ընթեր-
ցող չունենալով կատարեր է աշ-
խարհի տարեգրութեանց մէջ իր
նմանը չունեցող այս լրագրական
հրաշքը: Փա՛ռք իրեն, պատիւ
սքանչելագործ խմբագրին, փըր-
կիչն ու պարծանքն Հայութեան...
Բայց կատակը մէկ կողմ:

Մեր բարքերուն յուռնչըման,
գաղափարներու տխուր խառնա-
շըփոթութեան մէկ շատ ցաւալի
նշանը կերեւայ ինձ որ մարդ մը
իբր հրապարակագիր կը յանդգնի
այսքան արտառուց, անիմաստ եւ
բոլոր ազգին համար նուաստա-
ցուցիչ խօսքեր գրել ծիծաղելի
յաւակնոտութեամբ եւ ոչ ոք կեղծ
հրապարակաւ բողբոջել այդ
բարոյական այլանդակութեան
դէմ, բողբոջել յանուն հանրու-
թեան զոր կը վերաւորեն ինքնա-
կոչ փրկիչներ, բողբոջել յանուն
ողջմտութեան զոր կը հարուածեն
հրապարագրական այլանդակու-
թիւններ եւ բողբոջել յանուն ազ-
գային օգտին, զի ո՛վ չգիտեր
թէ մեր մէջ կը գտնուին միա-
միտներ որ կրնան խաբուիլ այս-
պիսի իմաստակ ճոռոմախօսու-
թիւններէ:

Եւ չեմ կրնար հասկնալ թէ ի-
րաշունք՝ որ այնքան ցաւ կը
զգայ մեր կարգ մը երիտաւ-
աւարդներու վրայ վնասաբեր յա-
ւակնութեան նշաններ տեսնելով,
ինչո՞ւ համար լուրթիւն կը պահէ,
երբ յաւակնութեանց մեծագոյնը
կը տեսնէ տաքիքուն մարդու մը
գրչէն ելած թերթի մը վրայ, որ
ազատարարի մը հովնը կառնէ:

Ոչ, Տիար Զաքարեան, այդքան
բարձրորը մի խոյանաք, ի՞նչք,
վար ի՞նչք, պարզ մահկանացունե-
րու կարգը, որպէսզի ըսեմ ձեզ թէ
լրօք դուք ինչ ըրիք եւ ընել ուղե-
ցիք Կատակը հրատարակելով:
Ազգին կրած ձախողութիւն-
ներէն եւ անոնցմէ բնականապէս

առաջ եկած դժգոհութենէն դուրս
և ձեր ընկերներ օգտուելու ուզե-
ցիք. հակադրական հոսանք
մը գոյացնել և միամիտներէ ու
միայն իրենց անձնական օգուտը
մտածողներէ բաղկացեալ խումբ
մը ձեր շուրջը հասաքել ջանալով,
ուզեցիք ձեզ համար կարեւոր
գիրք մը ստեղծել, ժողովուրդը
գրաւելու համար Միութիւնն պո-
ռացիք և միւս կողմէ հոգ տարիք
որ Միութիւնը անկարելի դառ-
նայ՝ առեւտրական և երկարա-
կութեան որոմ ցանկելով այն տար-
բերուն միջև որոց Միութիւնը կը
բաղձար ժողովուրդը: Ձեր նպա-
տակը նոր կուսակցութիւն մը ա-
ռաջ բերել էր ձեր առաջնորդու-
թեան ներքեւ: Ասոր պայծառ ա-
պացոյցն են այն անլուր հայհոյու-
թիւնները, զոր անդադար տեղա-
ցիք ամէն կուսակցութեանց և ա-
մէն յիշատակականներու վրայ,
այն նախատինքները, զոր ժայթ-
քեցիք ազգին փրկութեան սիրոյն
զոհուած նահատակներու յիշատա-
կին դէմ: Այո՛, հայհոյեցիք, նա-
խատեցիք և անարգեցիք անդու-
անդադար և կուղէք մեզ հա-
տացնել թէ ձեր նպատակն է այդ
կերպով բարիք ընել ազգին, Մի-
ութիւնն առաջ բերել, ազգը փրկ-
ել:

Ե՛րբ է տեսնուեր որ հակառա-
կութիւն գրգռող, առեւտրական
առատ անուղ մատակարարող,
երկարաւակութիւն զօրացնող մի-
ջոցներէ ծնին սէր, միութիւն և
համերաշխութիւն:

Կը կարծէ՞ք որ ժողովուրդը
հաւատայ այսպիսի բանի մը և հե-
տեւ ձեզ:

Ասոր փորձը արդէն տեսաք,
բայց չտեսնել կը ձեւացնէք:

(Շարունակելի)

ԱՆԿՈՒՄ

Ա.

Պուկարիոյ բնիկ հայութեան
համար շատ կարեւոր և նոյն իսկ
կենսական հարց մը դառնալու է
միշտ թէ երկրին մէջ իր գը-
րաւած գիրքը նիւթական, ընկե-
րային, բարոյական և այլ բազ-
մաթիւ տեսակէտներով կը հա-
մապատասխանէ՞ երկրին կամ տի-
րող տարրին աստիճանական յա-
ռաջիմութեանը. ուրիշ խօսքով՝
պուկարահայերը ջանք ու խնամք
կը տանին, հարկ եղածը կընեն
օրէ օր համընթաց յառաջանալու
համար ժամանակի պահանջին ու
պէտքին հետ:

Եթէ լուրջ ու մանրամասն քնն-
նութեան մը ենթարկենք այս
հարցը, ցաւով պիտի տեսնուի
թէ պուկարահայը, իր շուրջն
անցած դարձածին անտեղեակ,
կատարուած բարեշրջութեան ան-

տարբեր, կեցած է հոն ուր էր
երկրին անկերպարան, խռովալից
և անբարեկարգ գրութեան ա-
տենը. աւելին կայ. նոյն իսկ
կրնայ ըսուիլ թէ իր վիճակին
սրբաբոց քոռօն ալ չպահելով՝ անըզ-
գալապէս, անգիտակցաբար կը-
րած է անկում մը, որ կրնայ
ցաւալի հետեւանքնելու յանգիլ:

Թերեւս նիւթական զարգաց-
ման մասին այս անկում այնքան
մեծ չըլլայ և նոյն իսկ ոչ այն-
չափ աչքի դարձող: Դիտուած է
որ մատուցական ու բարոյական
վատթարացումները միշտ նախըն-
թաց պատճառներն եղած են նիւ-
թական անկումի. մէկը միւսին
հետեւանքն է:

Մատուցական յետադիմութեան
ամենէն բուռն ու ակնհայտ ապա-
ցոյցն է հայ դպրոցներու կացու-
թիւնը Պուկարիոյ մէջ. ուրիշ
ատեն խօսեցանք արդէն այս մա-
սին: Եթէ յառաջդիմութեան մի-
ակ կենսաւետ աղբիւրը պիտի
նկատենք կրթական յարկերը,
եթէ պիտի ընդունինք որ այս
մասին Պուկարիոյ հայութիւնը
անշուք ու յետադէմ գրութեան
մըն է մասնուած, ինքնաբերա-
բար պիտի ընդունինք նաեւ որ
հայերուն ընկերային միջավայրը
Պալքանեան ցամաքակղզիին մէջ
երթալով նեղնալու հակամէտ է:
Այս երկրին երեւոյթը, մօտ քը-
սան տարիէ ի վեր, հիմնովին փո-
խուած է: Օսմանեան բանդող,
աւերող վարչութեան յաջորդած է
չինիշ, վերանորոգիչ գրութիւն
մը, որուն ամբողջ ծաւալն ու
հանգամանքն հարկ է ըմբռնել,
բարեշրջութեան ամէն շրջաննե-
րուն համեմատ յառաջանալու հա-
մար:

Տեղացի հայուն վրայ նուիրա-
կան պարտք դրուած է համակեր-
պելու այս նոր վիճակին, եթէ
չուզեր տեսնել ժամանակի անըզա-
լի հոլովմամբ մը՝ կորուստն այն
գիրքին զոր շինած է երկար տա-
րիներու ընթացքին մէջ: Աննե-
րելի անտարբերութիւն է չտեսնել
այն յարատեւ ու անդուլ զարգա-
ցումը որուն անխնայ կը հետեւի
պուկար ազգը, ջանալով հասնել
այն ըզձալի մարկարդակին որ ան-
հրաժեշտ է եւրոպայի ցամաքին
վրայ շնչող ու է ազգութեան:
Պուկարիոյ այս գործունէութեան
չափը հասկնալու համար, կը բաւէ
հարեւանցի բաղդատութիւն մը
անոր քսան տարի առաջուան վի-
ճակին ու այժմու վիճակին մի-
ջեւ, բաղդատութիւն մը որ ամե-
նէն յոռետեսներն իսկ տարհամո-
զելու հանգամանք ունի:

Կերեւայ թէ պուկարահայը եր-
բէք օր մը այս տեսակ բաղդա-
տութիւն մը ընելու փորձութիւնը
չէ ունեցած. ապացոյց՝ իր ներ-
կայ վիճակը բաղդատմամբ տիրող
տարրի վիճակին, որ կրնայ ըս-
ուիլ թէ քսան տարի առաջ շատ

աւելի աննախանձելի էր քան այն
գրութիւնը զոր հայութիւնը ու-
նէր այդ թուականին:

Անկում էր այս, որ պիտի չա-
րունակուի ցորչափ զայն արգիլե-
լու ամենէն գործնական ու շու-
տափոյթ միջոցները ձեռք չառ-
նուին: Վասն զի, այս ընթացքը
կրնայ քիչ ժամանակուան մէջ ա-
ռաջ բերել այնպիսի երեւոյթ մը
որ բարոյական վատման (տեմո-
րալիզասիօն) կը նմանի և որ շատ
գերմարդկային ճիգերու կը կարօ-
տի անհետանալու համար:

Անշուշտ դեռ այս ցաւալի ե-
րեւոյթը ցուցուցած չէ իր ուր-
ուային սիւնէզը. բայց ճիշդ ժա-
մանակն հասած է որ պուկարա-
հայը անմիջական ինքնամփոփում
մը ունենայ, իր վրայ ծանրացած
թմրութիւնը նետէ, ու ճարտար-
ւորի գտնել այն պայմանները ու
ընթացքը միայն պիտի կրնայ ինք
եւս թաւալիլ ան հոսանքին մէջ
որ կարող, առեւտրութիւն ու կեն-
սականութիւն կը շնորհէ:

Չարմաւային ան է որ Պուկա-
րիոյ հայը իր բարոյական ու նիւ-
թական այս անհրաժեշտ բարձ-
րացումին համար ինչ պայմաններ
որ հարկաւոր են, ունի այսօր իր
ափին մէջ, ու անտարբերութեամբ
անոնց վրայ կը նայի, թերեւս
մտածելով թէ ամեն ատեն խաբար
է զանոնք չահագործելու ի նպաստ
իր բարօրութեան:

Բացարձակապէս սխալ ըմբռ-
նում:

Երեւակայեցէք որ եթէ ամբողջ
մէկ սերունդ մը—հաղիւ քսան
տարուան ժամանակամիջոցի մէջ—
անշատ ու անմասն մնայ իր շուրջը
եռացող քաղաքակրթութեան մը
բարեքննէն, կըլլայ այն ջախ-
ջախուած օղակը որ ամբողջ շրջ-
թայի մը ներգաշնակ շարունա-
կութիւնը կը խորտակէ՝ վերադո-
գում մը անհնարին ընծայելով:

Ե.

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ

— — —

Կ. Պօլիս, 15 օգոստոս

Այս անգամ ռուսներուն կոտո-
րած չորհրդիւր այստեղ կամ
գաւառներու մէջ ամենուն գոր-
մանքը շարժեց: Նոյն իսկ դեռ
պահտուններու մէջ շատ հաւանա-
կան կը կարծուէր որ շարքիւր
վերսկսին. այս վախը ամենէն ա-
ւելի ֆրանսական դեսպանատան
հոգ և յուզում կը պատճառէր,
վասնզի ինչպէս իրազեկ բարե-
կամ մը ինձ վստահացուց, Ֆը-
րանսայի արտաքին գործոց նա-
խարար Հանթօն այստեղի դեսպա-
նին հրահանգ տուած էր ամէն
միջոց, նոյն իսկ սպառնալիք չը-
խնայել շարքիւրու առջեւն առնե-
լու և Պ. Գանպօն իր բոլոր դի-
ւանագիտական տաղանդը, ազգե-

ցութիւնն և ճարտարախօսութիւնը
գործածեց որպէս զի տեղի չունե-
նայ այդպիսի աղետալի պատա-
հականութիւն մը. թերեւս մա-
սամբ իր՝ առ պալատ և Գուռ
դիմումներուն վերագրելի է որ
խաւաքական սուրն ու բիրը այս
անգամ չճօճեցան հայուն գլխին
վրայ:

Յայտնապէս տեսնուեցաւ որ
ոստիկանութիւնը ճիշդ կը թափէր
որ խռովութիւն, տակնուվրայու-
թիւն մը տեղի չունենայ. մինչեւ
իսկ ձերբակալեց ու բանտարկեց
կարգ մը սօսաւաններ, որոնք
նախկին կոտորածներու և կողո-
պտանիքու համը տակաւին մոռ-
ցած չըլլալով, անզուսպ փափաք
մը կը զգային զանոնք վերանս-
րոգելու:

Ոստիկանութիւնը ամէն կողմ
զաղտնի լրտեսներ զրկեց որոնք
խլրտման կապած տուող ամենա-
վտր նշան մը իսկոյն իրեն կը
հաղորդէին և ահա ամենայն ու-
րագութեամբ հեծեալ ոստիկան-
ներ կը հասնին նշանակուած տե-
ղը՝ անդորրութիւնը պահպանելու
համար:

Վերջապէս կառավարութիւնը
ուզեց որ կոտորած չըլլայ ու չե-
զու բնակչութեամբ:

Իմ տեղեկութեանց համաձայն
ուղղակի պալատէն հեռագրական
հրամաններ զրկուել են վիլայէթ-
ները՝ ամէն տեղ խաղաղութեան
պահպանման հսկելու ամենէն խիստ
և ազգու միջոցներով. հակառակ
պարագային մէջ գաւառական
բարձրագոյն պաշտօնեաները,
քաղաքային և զինուորական, պա-
տասխանատու պիտի բռնուէին:
Պօլսոյ հեռաւոր թաղերէն մէ-
կին մէջ բնակող հայ ընտանիք մը
գրացի և բարեկամ թուրքի մը
պաշտպանութիւնը կը խնդրէ այն
օրեր երբ տակաւին կոտորածի
վախ կար: Թուրքը գիշեր ատեն
իր տուն կընդունի հայ ընտա-
նիքը. ապա մէկ կողմ կառնէ
ընտանիքի հայրը և մտերմաբար
կըսէ իրեն:

— Այս անգամ կոտորածը չպի-
տի ըլլայ, ապահով եղէք այս
մասին: Կառավարութիւնը չպիտի
ձգէ որ ամենամիտք խռովութիւն
մը տեղի ունենայ:

Հայը որ գիտէր թէ իր խօսա-
կիցը թէեւ հին գլուխ ու ջիւրմ
միւսիւման՝ հակառակ էր ցարդ
կատարուած շարքերուն, կըսէ.

— Ինչո՞ւ համար արդեօք կա-
ռավարութիւնը այսքան հոգ պի-
տի տանի հայերու ապահովու-
թեան:

— Երկու պատճառով. նախ՝
եթէ կոտորած ըլլայ, ա՛լ ոստի-
կանութիւնը չկրնար աւարկել թէ
խուժանը գաղտնի պատրաստուած
ըլլալով, ինք յանկարծակիի ե-
կաւ ու ժամանակ չունեցաւ յար-
ձակմանց առաջն առնելու: Անց-
եալ տարի այս առարկութիւնը
շուր կը վերցնէր, այս տարի ոչ:

ՊՈՒ ԿԻՆԵՔԻ
ԹԵԼԵԿՐԱՖԻԱ

(Ամսական Պաշտոնագրի)

Սթանբուլ, 18 Օգոստոս.

Միւսալէհէ ահմադեանին կիւն
էլվէլ իբրաիմ օլընմաւր պապընտա
Պապը Ալի թէքլարէ ելլելէ միւս
րաճաթ ի թմարի վէ եկելէ մէ-
սարիֆէրին 10,000 լիւրայ թէ-
ճալիլ ի թմէքտէ օլտըղըն պե-
յան էլլէտի:

Սուլթանըն եկելը ճիւղաւր մի-
նասիպէթի իլէ հէր նէվ թէտա-
պիրի ինթիլաթքեարանէյէ թէ-
չէպպիւս օլընմըլ տըր:

Պապը զապլիլէ պիւթիւն էր-
մէնիլէրին իսիլէրին վէ իբրա-
մէթկեհալարընը գալէմէ ալտը,
պու սէպէպտէն էրմէնիլէրտէ պիր
րահաթաղընը հիւքմ ի թմէքտէ
իսէտէ, պապը զապլիլէ սօն վու-
գուաթը թէրթիպ իտէնիլէրտէն
9 քիշի թուրքուլուպ, իքի քիշի
էլէ կէչէմէմիլ օլտըղըն սէպէպ
կէօսթէրմիլ տիր: Պուլարըն մու-
հաքէմէսի կէչէմէք հաթթա իճրա
օլընմադ տըր:

Աթինա, 18 Օգոստոս.

Տէվլէթլէրին թահթը գարարա
ալմըլ օլտըղարը թաղմիւթը
հարպիլէ մէսէլէսի, Եունան հիւ-
քիւմէթի գամարայա իպրազ ի-
տիպ, մէճիւսի մէպուսանըն էմի-
յէթի քեհաթիլէսի թահիլ ի թ-
տիքտէն սօնրա տէվլէթլէրէ ճէ-
վապ վէրէճէք տիր:

Պապը մէնպալարտան ալընան
մալիւմաթլարա կէօրէ, թաղմիւթ-
թը հարպիլէ էօտէմէք իչիւն
Եունան հիւքիւմէթի թիւթիւն վէ
բուլ վարիտաթընը թախսիս իտէ-
ճէք վէ պուլարըն տէվլէթլէրին
Աթինա էլլէրինին գօնթօլը ալ-
թընա գօյաճադ ըմըլ:

Սթանբուլ, 18 Օգոստոս.

Սէլանիք, Մանասթըր վէ իւս-
քիւպտէ բօլիթիգա միւթթէհիւմ-
լէրի պուլընան 24 պուլիար մահ-
քիւմէթի իչիւն եարըն աթիլը շա-
հանէ սուտուր իտէճէք տիր:

Բարիս, 18 Օգոստոս.

Մ. Ֆէլիքս Ֆօրըն ալտէթի մի-
նասիպէթի եարըն Բարիս վէ
թաղա հիւքիւմէթ տաիլէրի
թաթիլ իտէճէքլէր տիր: Բարիս
տէ էպիլիլէր, պանտէրալար վէ
սայիր զիյնէթլէրլէ տօնաթըմըլ-
լար տըր:

Սիմլա (Հինտիսթան),
18 Օգոստոս.

Աֆրիթիլէր Գօթթըն եօլ-
լարընը թուրքալար վէ թապեա-
լարա եազըն թէճէմիւ օլտըլար:
Ինիլիլիլէրէ իլէրիւ եիւրիւմէք
էմրի վէրիլտի վէ սօնրա պու էմր
թէճէթիլ օլընտըլ:

Աթինա (գամարատա),
18 Օգոստոս.

Մ. Բալի (Վիլիլա ընթիւ)

գամարայա՝ պիւթէնին 2/12
գըսմընըն թէնիլի վէ գուրու
իւլիւմէրի իսարիճէ չըգարըմա-
մաւր մէսէլէրի մէպուսանըն ը-
յինէ իհալէ ի թմէք իչիւն մէճիւ-
սի թէճէմիւ ի թմիլ օլտըղըն
վէ վիւքէլտըն գուլվէթտէ գալ-
մաւր իչիւն մէճիւսի մէպուսանըն
էմիլիլէթի քեհաթիլէսի էլտէ ի թ-
մէկէ իգլիլաւ օլտըղըն պիւ-
տիրմիլ տիր: Մ. Տէլիլանիս տա-
լի գամարատա՝ հէր նէ կէօնա
օլտը իսէ օլտուն, իսթիլաթը
էքքեար հուսուլա կէլմէսիտէն
մաղարաթը վախիմէյէ մէյաւան
վէրիլէճէկիւնի պէյան ի թմիլ:

Գարա իւլիւմ գանունամէսի
պիր տէֆա օգուսմազլէ գապուլ
օլընտըլ: Պիւ ալէրէ Մ. Լէվի-
տիս (*) պէյան ի թմիլ ըի, Ղարպ
տօնանմաւրտան Մ. Կրիմաւրն
կէրի չաղըրըմաւր շախսի պիր
մէսէլէտէն տօլայըն տէլիլ իտի վէ
էվլէթի կիւն Մ. Կրիվաւրն քէն-
տիսիւն գարըն պուլուսուլու հա-
վալտան տօլայըն պէյանը թէճէթի
ի թմիլ:

Մէճիւս տէվա ի թմէքտէ տիր:

ՖՐԱՆՍԱ ՎԵՐՈՒՍԻԱ

Ֆրանսա ճիւճուրիյէթ ընթիսի
Մ. Ֆէլիքս Ֆօրըն սուրէթի մու-
թանթանտա Բուսիտա գապուլ
օլընմաւր վէ Չար հաղթէթլէրի-
նին իրատ ի թմիլի նուլգուտ
տօսթ վէ սիլթրէթիլ քէլիմէլէրին
գուլլանըմաւր Ֆրանսըղարը ֆէվ-
գէլաւտէ մէմիւն վէ մէսուր ի թ-
միլ օլտըղընտան, Մ. Ֆէլիքս
Ֆօրըն Բարիս կիւրէճէկի կիւն
իչիւն, պէօյիւք զիյնէթլէր վէ
տօնանմաւր ի թմէկէ հաղըրըգ
կէօրիւմէքտէ տիր: Բաթիլգալ
վէ Սուիլիլիս կաղէթալարը ի-
սէ՝ Ֆրանսա վէ Բուսիտա պէյին-
տէ նէ՝ տէրէճէ ի թմիլի ֆադ հու-
սուլա կէլմիլ վէ ալիլէն Մ. Ֆո-
րըն աղիմէթիտէ իքի տէվլէթի
խարիճիլէ չաղըրըլարը պէյինտէ
գալէմէ ալընան ահմադէ նէ՝տէն
իպարէթ օլտըղըն անլամադ ի-
չիւն ահմադէնին նէչը օլընմա-
ւրըն թալէպ ու իտտա ի թմէք-
տէ տիրլէր: Մաթիւ կաղէթաւր
իսէ ի թմիլի ֆադ միւսէլլէսէնին
ահմադէսի տալի նէչը օլընմա-
ւրըն օլտըղըն կէօսթէրմէքտէ
տիր:

Էրպապը սիլաթիւնըն էքքեա:

(*) Մ. Լէվիտիս սապըգ հար-
պիլէ չաղըրը օլտըլ, Եունան տօ-
նանմաւրըն Բիլլէլէլար թօթթու-
տըլը կիւնիլտէ պիր միւսաղաւտան
տօլայըն մէքքիւր տօնանմաւր գօման-
տան պուլընան Մ. Կրիվաւր մէմու-
րիլէթտէն կէրի չաղըրըլ օլտըղըն-
տան, պէյինիլէրինտէ իտտուլէթ
հաւըլ օլտըլ իտի: Մ. Կրիվաւր տա-
լի պիր նէվ ալտըլ ինթիլգա իչիւն
կէչէն կիւն մէպուսան մէճիլիտէն
չըգաճաղարը սըրտա Մ. Լէվիտիս
թօթթա վուլմըլ ըմըլ:

ընէճա՝ Ֆրանսըղարըն պու բա-
թըրթըլ, էսաաւըգ պիր վէլվէլէ
սէմէրէսի օլաճադ տըր: պիր Մ.
Մուրաթիլէֆին վէ Մ. Հանթիլէն
ալիլէն գալէմէ ալտըղարըն ահմ-
աւմէնին պալլըմաւր սուլհը ու-
մուլինին իպգաւր նօղթաւրտան
իպարէթ օլտըլը անլալըմըլ: պու
սուլհը ումուլի մէպուսի իլէ տէ,
Ֆրանսըղարըն Ալգաս Լօրէնի բու-
հալարընտա կէօրէճէքլէրի աչի-
քեար տըր: Չար իսէ Ֆրանսըղ-
արա պու կիպի պիր գալպ բօլի-
թիգա իլէ, անլէրին ալթուլարը-
նը ալմաղա վէ անլէրի քէնտի ա-
մալը սիլաթիլէսի նէլաթ ի թ-
մէկէ տէվա իտէճէք տիր:

ՄԻԻԹԵՆԵՎ ՎԻԵ

Բէօյըրըն պէյանընա կէօրէ,
թաղմիւթը հարպիլէ մէսէլէսի
իչիւն ինիլիլէրանըն թէքիլիլէ-
գարըն ի թմիլազ օլընտըղտան սօ-
րա՝ Լօրտ Սօլպէրի շու եօլտա
պիր հէնի թէքիլիլէ տալի պու-
լընմըլ տըր: Եունանիսթանըն էօ-
տէյէճէկի թաղմիւթա մուգապիլ
օլընմաճադ իպլիլըրազա ինիլիլէ-
րա, Ֆրանսա վէ Բուսիտա հիւքիւ-
մէթլէրի քէֆալէթ ի թմիլիլէր վէ
օնա պէտէլ թախսիս օլընմաճադ
վարիտաթ իւլէրինէ մէքքիւր իչ
տէվլէթին նէլարէթ ի թմէկէ սէ-
լահիլլէթի օլտուն:

Հալալըն պէյանընա նաղարէն,
Լօրտ Սօլպէրիլին պու թէքիլիլէ
տալի տէվլէթլէր գապուլ ի թմէ-
մէքտէ օլտըլ, միւթթէֆիլէր վէ-
րիլէն գարար մուսիպիտէ հարէ-
քէթ օլընմաւրըն իսթէրլէր իմիլ:

Գաննատան քէլիտէ օլընան պիր
թէլէկիւրաթ, Գանտիս վէ Բէթիմօ
աւըլարը 2 իսլամ էօլտիւրմիլ վէ
պիր տէ եարէլէմիլ օլտըղարըն
պիրտիրմիլ տիր:

Ղարպ ճիւճէթիտէ պուլուսան
աւըլար՝ ալգուլիթանըն սուհու-
լէթի իչիւն պիր պէօլիւք ի թմիլի
ապէրլէրինին կալաթայը իսթի-
լա ի թմէլէրինին թէքիլիլէ ի թմիլլէր
տիր:

Տէյիլ Մալըն Աթինաւտան ալ-
տըլը թէլէկիւրաթա կէօրէ, իտամու
մահքիւմ օլան պիր Տուրքի, Մը-
սըր վարօրը իլէ Սթանբուլա կէ-
թիլիլէքտէ օլտըլ, վարօր Բիլլէ
էօնիւնտէ իքէն պաղը էրմէնիլէր
մէրգուլ Տուրքի վարօրտան չը-
գարըլ, գուրթարմըլար տըր:

Ա. Զ. Դ.

Թաթար-Բալաբըն, Օթէլ Բուլ-
չօի վարձակալ Պ. Թաթօչ Նիքսէս-
իսն կը ծանուցանէ արդոյ հասա-
րակութեան թէ իր պանդուկն ալ-
ցելոյ գաղթականներուն համար
զեղչ մը պիտի ընէ, փոխանակ իր
թարիֆին համեմատ գրամ առ-
նելու:

ԶԱՆԻՐԷ ԲԻԱՅԱՍԸ

Վառնա 20 Օգոստոս

ԷՍԵԻ ՄԱՀՍՈՒԼ

Պաշտոնայ

Վալօն, եօգ

Արապա, լիպրա 55-59, հէքթօլ-
11.50-13 Ֆրանք

Կիւնտէ կալընը 5-6 արապա
ինմէքտէ տիր:

Ելէնի մահաւորան կիւնտէ 50-60
արապա պուլտայ վէ 10-15 արա-
պա արապ ինմէքտէ տիր: Պուլ-
տայ լիպրաւը՝ 47-54, ֆիլաթ՝
7-12 Ֆրանք. արապ լիպրաւը
38տէն 41, ֆիլաթ 5.40-5.80:

Օլան մուսալէ կէչէմիլլէթիլ
վէ բիպա կէվէք տիր:

Նարօլէն 20,60 ֆո. հիսապը իլէ
Կիւնտէ 7-8 արապա ֆասուլէա
կէլմէքտէ վէ մալա կէօրէ 100
օգգաւը 17-22 Ֆրանքա գատար
սաթըմապտա տըր:

ԱԶԴ

Օր. Տեւրէքէն, տեսչուհի աղջկանց
Ֆրանսական ցորեկօթիկ վարժարանին
որ բացուած է ի վառնա, փողոց Կուս-
կուլիաթա, թիւ 82, պատիւ ունի
ծանուցանել այն ընտանիքներուն ու-
րոնք պիտի հաճին զինք պատուել ի-
րենց վստահութեամբ, թէ վարժարա-
նին բացուել տեղի պիտի ունենայ
Սեպտ. 1/13 ին: Պուլկարէն, Ռու-
սիէն եւ Գերմանիէն լեզուներէն
գատ, ուրիշ ամեն լեզու կաւանդուին
Ֆրանսերէնով: Երաժշտութիւն ալ կը
գատախօսուի: 2-4

ԿՈՒԶԷՔ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՆԱԼ

Դիմեցէք ֆ. Պօլսոյ «Բենեալ Պօրիս»
հրապարակի վրայ Օթէլ Պուլկարիայի
ներքեւ թիւ 199 սափրիչի խանութը,
որ պիտի գտնէք՝ ճերմկած մազերը,
մօրուքը ու պիտի սեղմուի համար
ԿՐԻՆ ներկը:

Երկար փորձերէ վերջը յաջողեցայ
պատրաստել այն ներկը, որ տարա-
լուծուելով Առողջապահական պատ-
ժողովոյ տնօրէնութեան կողմանէ հաս-
տատուած է թէ ու է վնասակար
նիւթ չպարունակեր եւ որուն առաջին
անգամ գործածութիւնը պիտի ապա-
ցուցանէ թէ իւր տեսակին մէջ մինչեւ
հիմայ երեւցածներէն ամենէն գերա-
զանցն է:

6-10 ԿԱՐԱՊԵՏ ԶԱԲԱՐԱՆ

ԱԶԴ

1897 Սեպտեմբեր 1էն սկսեալ վար-
ձու պիտի տրուին Հաճի Բանաքօ Գա-
րապաթաքի գինետունը եւ պարտէզը,
որ կը գտնուին Վառնայի Երզ թաղը,
թիւ 5, ծովեզերեայ պարտէզին դի-
մացը:

Վարձել փափագողները մանրամաս-
նութեանց համար կը հրաւիրուին դի-
մել կալուածատիրոջ, գրաւոր կամ
բերանացի, առ

ՀԱՅԻ ԲԱՆԱԿՕ ԳԱՐԱՊԱԹԱԿ
Վառնա, 25 Յուլիս 1897 4-6